

Mgr. Daniel MÁDR :

„Mediální obraz SSSR ve vybraných komunistických a lidoveckých týdenících v době tzv. třetí republiky (1945 – 1948).“

Rigorózní práce 2016, IKSŽ FSV UK Praha, 120 stran, bez příloh.

Magistr Daniel Mádr předkládá k obhajobě rigorózní práci v podobě, která vzešla po zohlednění námitek pana Dr. Petra Bednaříka a pana Dr. Martina Sekery. Na stránkách 4 a 5 autor dokládá, že vytčené nedostatky odstranil. Jedná se o studii mediálního charakteru, resp. mediální historie.

Cílem práce je přiblížit, jakým způsobem byl ve vybraných médiích konstruován mediální obraz SSSR v období květen 1945 až únor 1948 a komparací určených textů hlavních komunistických a lidoveckých týdeníků prokázat, do jaké míry byl dobově nutný jednotný diskurz a zda byly možné (a do jaké míry) odchylky. Toto téma budí od roku 1990 dodnes zájem odborné veřejnosti. Komparace mediálního obrazu, resp. jakým způsobem se snažila tištěná periodika povolených politických stran před únorem 1948 formovat veřejné mínění, byla zpracována v řadě studií. V této souvislosti by se mohla vynořit otázka / úvaha, co lze ještě na tomto poli „objevit“.

Autor porovnával a sémioticky, resp. sémanticky zkoumal mediální obsahy čtyř předúnorových týdeníků, komunistické Tvorby a Nedělních novin a lidoveckých týdeníků Obzory a Vývoj. Tímto pisatel reprezentativně pokryl dobovou mediální scénu v segmentu předních týdeníků dvou názorově nejvzdálenějších politických stran zkoumané doby. Předností takového vzorku je, že můžeme očekávat určité cizelování již známých faktů. Navíc obraz nemá být podle předsevzetí autora statický, ale vývojový; má postihnout jevy, které přetrvávají po celé období a jevy, které jsou nahrazovány.

Předložená rigorózní práce má 331 000 znaků, tedy přes 180 normo stran. Práce je logicky a metodicky dobře členěná, text je konzistentní a srozumitelný. Vstupní kapitoly zpracované na základě sekundární literatury jsou dobře vyvážené a poskytují dostatečný společensko historický kontext. Ale některé odstavce kapitoly 4 (Teoretická a metodologická východiska) působí trochu jako výkladový slovník. Autor používá průběžný (harvardský) systém pro citace a poznámkový aparát pod čarou pro rozvedení nebo doplnění hlavního textu.

Výzkumné otázky jsou formulovány jasně, srozumitelně. Vnitřní chronologické členění: od konce války do voleb 1946, volby 1946 až Marshallův plán a Marshallův plán až únor 1948 je akceptovatelné.

Jádrem práce je analýza a komparace předmětných textů ve stanovených týdenících, hlavně komunistické Tvorby (36 analyzovaných článků) a lidoveckých Obzorů (32 analyzovaných článků), které vycházely souběžně po celé zkoumané období. Představení dotyčných týdeníků je adekvátní potřebám práce. Ale při počtu analyzovaných článků (36 + 32) nebylo zcela naplněno očekávání předpokládané hloubky srovnávací analýzy, frekvence slov, porovnání délky předmětných článků, vizuální podoby týdeníků apod. - něco z toho třeba i formou příloh. Také není zcela jasný princip (pravidlo, systém, zásady) volby zkoumaných textů.

V kapitole 6 (Mediální obraz SSSR) autor upozornil na absenci autentických informací o sovětské realitě (to bylo nahrazeno přebíráním sovětských a západních

článků) a provedl odpovídající rekonstrukci formativního záměru obsahu sdělení, jehož cílem byla glorifikace SSSR jako nedostižitelného a věčného příkladu a vzoru. Analýzy potvrdily známý fakt, že se dobový diskurz nemohl podstatně odchylovat od diskurzu nastoleném / vedeném KSČ. A pokud nekomunistický tisk ukročil půl krok od nepsané hranice, následným krokem tento „prohřešek“ mírnil, vyvažoval, nebo negoval. I to bylo někdy málo platné; na to poukazuje pisatel v podkapitole 6.1.6. U lidovců to vedlo nutně k mediální schizofrenii. Přínosem je, že předmětem zájmu je i prezentace marxismu-leninismu. Argumentační posuny v 1. a 2. období byly minimální. Na s. 108 je opět potvrzen fakt, že posuny všech sledovaných obrazů měly své mantinely.

Návrat k metodologickému zakotvení práce v kapitole Závěr akcentuje ošidnost používání jedné / jediné / metody.

V seznamu literatury není uvedena práce Christiane Brenner *Mezi východem a západem*, která vyšla česky v roce 2015 a Mgr. Mádr ji už zřejmě nezachytil. Řečená práce Chr. Brennerové má podtitul *České politické diskurzy 1945 – 1948*.

Jak se dívá autor hodnocené práce na otázku míry / možnosti emancipace nekomunistického diskurzu; můžeme hovořit o několika diskurzích s výhradami nebo bez výhrad?

Závěrečné stanovisko k hodnocené rigorózní práci. Kdyby se jednalo o magisterskou diplomovou práci, doporučil bych ji v předložené podobě k obhajobě bez problémů. Jako rigorózum považuji tuto práci za obhajitelnou.

PhDr. Mgr. Robert Krejcar, Ph. D.
oponent práce